

Grębecka, Wanda

Historia botaniki na XLIII Zjeździe Polskiego Towarzystwa Botanicznego

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 21/3, 613-614

1976

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

trzeba jednak uczyć stale i taka właśnie działalność jest nowym, poważnym zadaniem dla towarzystw przyrodników na świecie, w tym także Towarzystwa im. Kopernika.

Prezes Towarzystwa, prof. Kazimierz Maślankiewicz, przedstawił historię tego zasłużonego zgromadzenia przyrodników. Omówił zmieniające się formy organizacyjnego działania, dzieje wydawnictw (w tym „Kosmosu” i „Wszechświata”), współpracę z Polską Akademią Umiejętności, a zwłaszcza Komisją Fizjograficzną PAU, formy pracy w okresie okupacji oraz dzieje Towarzystwa w minionym trzystoletniu (m.in. współpracę z PAN). Przypomniał nazwiska najwybitniejszych działaczy, a także rolę jaką odegrało Towarzystwo w organizowaniu życia naukowego w minionych 100 latach. Wspomniał także o pionierskiej roli, którą odegrało Towarzystwo w ruchu ochrony przyrody.

Dwa referaty, zamykające sesję, przedstawiają stan obecny i zamierzenia na przyszłość. Profesor Ryszard Wróblewski omówił: *Nowe kierunki działalności Towarzystwa w okresie powojennym*, a prof. Włodzimierz Michajłow: *Olimpiady Biologiczne — nowa forma działalności Towarzystwa*.

Druga grupa referentów przedstawiła rolę poszczególnych dyscyplin naukowych w pracach Towarzystwa. Były to następujące referaty: prof. Eugeniusza Rybki — *Astronomia w działalności Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika*, Tadeusza Piecha — *Fizyka w działalności Towarzystwa*, Włodzimierza Hubickiego — *Chemia w działalności Towarzystwa*, Mariana Kamińskiego — *Nauki geologiczne w działalności Towarzystwa*, Franciszka Górskiego — *Botanika w działalności Towarzystwa*, Kazimierza Sembrata — *Zoologia w działalności Towarzystwa* oraz doc. Stanisława Brzozowskiego — *Nauki rolnicze i leśne w działalności Towarzystwa*.

Omawiając problematykę poruszaną przez autorów publikujących w wydawnictwach Towarzystwa w okresie stu lat, zwrócono szczególną uwagę na informacyjną rolę „Kosmosu” i „Wszechświata” oraz upowszechnianie najnowszych zdobyczy nauki. Przypomniano, że na łamach czasopism Towarzystwa im. Kopernika ogłaszali swoje prace najpoważniejsi uczeni, jak np. M. Smoluchowski, Z. Wróblewski (rozprawa habilitacyjna), A. Prażmowski, E. Godlewski. Towarzystwo skupiało uczonych polskich zarówno z całego kraju, jak i z zagranicy. Przypomniano także, że „Kosmos” miał w zaraniu swych dziejów wybitne zasługi w formowaniu się naukowego języka polskiego, zwłaszcza w dziedzinie fizyki.

Referenci omówili też prowadzoną od początku istnienia Towarzystwa akcję odczytów publicznych. Akcentowano także wpływ Towarzystwa na ożywienie ruchu prowadzącego do poznania kraju i jego zasobów. Szczególnie zajął się tym problemem prof. M. Kamiński — przypominając udział w pracach Towarzystwa zarówno uczonych geologów, jak i praktyków górnictwa.

Wszyscy referenci, podkreślając dotychczasowe osiągnięcia Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika, wyrażali przekonanie, że dalsza jego praca będzie równie pożyteczna, a formy działania równie wszechstronne.

Wanda Grębecka

HISTORIA BOTANIKI NA XLIII ZJEŹDZIE POLSKIEGO TOWARZYSTWA BOTANICZNEGO

Obradujący w Toruniu w dniach 19—21 września 1975 r. Zjazd Polskiego Towarzystwa Botanicznego poświęcił jedno ze swoich zebrzań sekcyjnych historii botaniki. Wygłoszono trzy referaty: prof. Jan Zabłocki — na temat *Józef*

Nowicki — botanik toruński; dr J. Misiewicz — *Cenny zielnik flory Pomorza w zbiorach Muzeum w Darłowie* i Wanda Grębecka — *Udział dyscyplin ogólnych w opisie gatunków we „Florach” polskich XVIII i XIX wieku.*

Zarówno dwa pierwsze referaty, jak i dyskusja, zwróciły szczególną uwagę na konieczność prowadzenia intensywnych badań historycznych nad odnalezieniem śladów pracy polskich uczonych w zaborze pruskim. Polityka narodowościowa Prus przejawiała się między innymi w polityce wydawniczej. Powodowało to, że autorstwo wielu odkryć i prac Polaków zostało zatarte w niemieckim piśmiennictwie naukowym, w tym również w bibliografiach. Obecnie należy podjąć trud, aby uczeni ci odzyskali swoje miejsce w nauce polskiej. Muzea i biblioteki Pomorza kryją jeszcze wiele cennych materiałów, które mogą rzucić światło na dzieje nauki polskiej tych ziem.

Wanda Grębecka

WYKŁADY Z HISTORII TECHNIKI NA POLITECHNICE WARSZAWSKIEJ

W semestrze letnim 1975 r. przeprowadzono na Wydziale Samochodów i Maszyn Roboczych Ciężkich eksperymentalny cykl wykładów z historii techniki. Potraktowano je jako obowiązkowe dla dyplomantów kursu magisterskiego, którzy zresztą w tym semestrze nie mają innych wykładów. W celu wprowadzenia słuchaczy w nowy dla nich temat zdecydowano się nawiązać wykłady do istniejących na Wydziale specjalności, które stanowią maszyny robocze ciężkie oraz samochody i środki transportu.

Cykl składał się z 5 wykładów dwugodzinnych, wspólnych dla całego kursu i z 4 wykładów dwugodzinnych przeznaczonych dla każdej z wymienionych specjalności. Wykłady wspólne obejmowały: 1) zarys ogólnej historii techniki ze szczególnym wskazaniem na ciągłość rozwoju lub na jej brak oraz na dostosowanie rozwiązań technicznych do warunków lokalnych — 2 wykłady (prof. A. Wiślicki); 2) problemy rewolucji naukowo-technicznej — 2 wykłady (prof. A. Wiślicki); 3) podstawy wzornictwa przemysłowego — 1 wykład (doc. K. Meissner).

Wykłady specjalistyczne objęły: 1) historię rozwoju maszyn do robót ziemnych w powiązaniu z dziejami budownictwa od starożytności aż do czasów obecnych, a także prognozę dalszego rozwoju — 4 wykłady (prof. A. Wiślicki); 2) historię rozwoju samochodu ze specjalnym uwzględnieniem problematyki motoryzacji w Polsce — 4 wykłady (inż. W. Rychter). W trakcie wykładów wyświetlono 6 filmów obrazujących zagadnienia z historii techniki oraz najnowsze światowe i polskie rozwiązania techniczne w zakresie omawianej tematyki.

Stopień zainteresowania słuchaczy można ocenić na podstawie pisemnej pracy kontrolnej przeprowadzonej na zakończenie cyklu wykładów. Piszący mieli odpowiedzieć m.in. na pytanie: co dały im wykłady z historii techniki? Największe zainteresowanie wzbudziły początkowe dzieje techniki oraz historia wprowadzenia pierwszych maszyn budowlanych, ponadto zaś problematyka rewolucji naukowo-technicznej.

Alfred Wiślicki